

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, dana 3. novembar 2022. godine
Ref.br.:RK 2067/22

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI105/21

Podnosilac

Zelqif Berisha

**Ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda Kosova Pml. br. 318/2020 od 22.
decembra 2020. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija i
Nexhmi Rexhepi, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Zelqif Berisha iz sela Gorance, opština Đeneral Janković, koga zastupa Artan Qerkini iz Prištine (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu [Pml. br. 318/2020] Vrhovnog suda (u daljem tekstu: Vrhovni sud) od 22. decembra 2020. godine, u vezi sa presudom [PAI. br. 20/2020] Apelacionog suda (u daljem tekstu: Apelacioni sud) od 22. septembra 2020. godine i presudom [P. br. 451/2017] Osnovnog suda u Uroševcu (u daljem tekstu: Osnovni sud) od 15. novembra 2019. godine
3. Podnosilac zahteva je osporenu presudu Vrhovnog suda primio 22. februara 2021. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene odluke kojom su podnosiocu zahteva navodno povređena osnovna prava i slobode zagarantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP) i članom 10. Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: UDLJP).
5. Podnosilac zahteva je, takođe, tražio i da se održi javna rasprava i povodom toga traži od Suda *“da u skladu sa pravilom 39 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo, naloži održavanje javne rasprave“*.

Pravni osnov

6. Zahtev je zasnovan na stavovima 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članovima 22. (Procesuiranje podnesaka) i 47. (Individualni zahtevi) Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 32. (Podnošenje podnesaka i odgovora) Poslovnika o radu Ustavnog suda (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Sudom

7. Dana 27. maja 2021. godine, podnosilac je podneo svoj zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
8. Dana 4. juna 2021. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Safeta Hoxhu za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Bajram Ljatifi (predsedavajući), Remzije Istrefi-Peci i Nexhmi Rexhepi, članovi.
9. Dana 9. juna 2021. godine, Sud je obavestio zastupnika podnosioca o registraciji zahteva i tražio od istog da dostavi presudu [Pml. br. 318/2020] Vrhovnog suda od 22. decembra 2020. godine. Istog dana, Sud je obavestio Vrhovni sud o registraciji zahteva i poslao mu njegovu kopiju.
10. Dana 9. juna 2021. godine, Sud je obavestio Osnovni sud o registraciji zahteva i tražio od istog da dostavi povratnicu koja pokazuje kada je podnosilac zahteva primio osporenu presudu Vrhovnog suda.
11. Dana 15. juna 2021. godine, zastupnik podnosioca zahteva je dostavio Sudu traženu presudu.
12. Dana 24. juna 2021. godine, Osnovni sud je dostavio Sudu traženu povratnicu koja dokazuje da je podnosilac zahteva osporenu odluku primio 22. februara 2021. godine.

13. Dana 26. juna 2021. godine, na osnovu stava (4) pravila 12. Poslovnika i odluke Suda KK-SP 71-2/21, sudija Gresa Caka-Nimani je preuzela dužnost predsednice Suda, dok je na osnovu tačke 1.1 stava 1. člana 8. (Istek mandata sudije) Zakona, predsednica Arta Rama-Hajrizi okončala mandat predsednice i sudije Ustavnog suda.
14. Dana 13. oktobra 2022. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

15. Na osnovu spisa predmeta, dana 2. maja 2006. godine, Okružno javno tužilaštvo je podiglo optužnicu [PP. br. 162/05] protiv podnosioca zahteva zbog izvršenja krivičnog dela izazivanje opšte opasnosti iz člana 291. st. 6. u vezi sa st. 4. i 2. i 1. Privremenog krivičnog zakona Kosova (u daljem tekstu: PKZK).
16. Iz spisa predmeta proizilazi da je predmet podnosioca zahteva povezan sa njegovim optuživanjem od strane Okružnog tužilaštva u Prištini u vezi sa izvršenjem krivičnog dela izazivanje opšte opasnosti, zbog toga što podnosilac zahteva kao vlasnik privatnog preduzeća "Unio Commerce" nije održavao rezervoare benzinske pumpe u ispravnom stanju u skladu sa tehničkim propisima o merama zaštite. S tim u vezi, dana 24. marta 2005. godine, u opštini Đeneral Janković, u preduzeću "Unio Commerce" d.o.o., nakon što je eksplodirao rezervoar benzinske pumpe, izgubili su život pokojni A.B. i S.V. koji su bili radnici preduzeća.
17. Dana 8. septembra 2015. godine, Osnovni sud je presudom [P. br. 20/14] oglasio podnosioca zahteva krivim zbog izvršenja krivičnog dela "izazivanje opšte opasnosti" iz člana 291. stav 6. u vezi sa stavom 4. i 2. i 1. PKZK-a i osudio ga na kaznu zatvora u trajanju od 1 (jedne) godine i 2 (dva) meseca u koju mu je uračunato i vreme provedeno u kućnom pritvoru.
18. Neutvrđenog datuma, podnosilac zahteva je izjavio žalbu Apelacionom sudu protiv presude Osnovnog suda, zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, povrede krivičnog zakona, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i odluke o krivičnoj sankciji, sa predlogom da se njegova žalba usvoji, a ožalbena presuda ukine i predmet vrati na ponovno suđenje i odlučivanje.
19. Žalbu protiv presude Osnovnog suda izjavilo je i Osnovno tužilaštvo i to samo zbog odluke o krivičnoj sankciji, sa predlogom da se njihova žalba usvoji, a ožalbena presuda preinači i podnosiocu zahteva izrekne oštrija kazna.
20. Dana 14. aprila 2016. godine, Apelacioni sud je rešenjem [PAI. br. 147/15] usvojio žalbu podnosioca zahteva i ukinuo presudu [P. br. 20/14] Osnovnog suda, a predmet je vraćen prvostepenom sudu na ponovno suđenje i odlučivanje. Žalba Osnovnog tužilaštva u vezi sa krivičnom sankcijom je proglašena bespredmetnom.
21. Dana 10. februara 2017. godine, Osnovni sud je presudom [P. br. 257/16] oglasio podnosioca zahteva krivim zbog izvršenja krivičnog dela izazivanje opšte opasnosti iz člana 291. stav 6. u vezi sa stavom 4. i 2. i 1. PKZK-a i osudio ga na kaznu zatvora u trajanju od 1 (jedne) godine i 2 (dva) meseca u koju mu je uračunato i vreme provedeno u kućnom pritvoru; (ii) uputio oštećene da imovinsko-pravni zahtev ostvare u građanskoj parnici; i (iii) obavezao podnosioca zahteva da plati sudski paušal u iznosu od 450 evra i troškove postupka.
22. Neutvrđenog datuma, podnosilac zahteva je izjavio žalbu protiv gore navedene presude Osnovnog suda zbog (i) bitnih povreda odredaba krivičnog postupka; (ii)

- povrede krivičnog zakona; (iii) pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i (iv) odluke o kazni, sa predlogom da se njegova žalba usvoji, tako što će se ožalbena presuda preinačiti i podnosilac žalbe u nedostatku dokaza osloboditi optužbe; ili da se presuda ukine i predmet vrati na ponovno suđenje i odlučivanje. Žalbu je izjavio i apelacioni tužilac sa predlogom da se žalba podnosioca zahteva odbije i ožalbena presuda potvrdi.
23. Dana 25. jula 2017. godine, Apelacioni sud je rešenjem [PAI. br. 471/17] usvojio žalbu podnosioca zahteva i ukinuo presudu [P. br. 257/2016] od 10. februara 2017. godine i vratio predmet prvostepenom sudu na ponovno suđenje i odlučivanje. U svom obrazloženju, Apelacioni sud je naveo uputstva po kojima treba da postupi Osnovni sud, gde spadaju: (i) da otkloni bitne povrede odredaba krivičnog postupka; (ii) da po službenoj dužnosti pazi na ostale žalbene navode podnosioca zahteva koji se odnose na pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje i povredu krivičnog zakona; (iii) da po službenoj dužnosti pazi ko je bio odgovorno lice na benzinskoj pumpi, da objasni kako se slučaj desio, koje su bile njegove nadležnosti po normativnom aktu – internom pravilniku preduzeća, kakva su bila njegova ovlašćenja, da li je postojala pismena odluka o odgovornom licu [...] i da nakon toga donese pravilnu i zakonitu odluku.
24. Dana 15. novembra 2019. godine, Osnovni sud je presudom [P. br. 451/17], (i) oglosio podnosioca zahteva krivim zbog izvršenja krivičnog dela izazivanje opšte opasnosti iz člana 291. stav 6. u vezi sa stavom 4. i 2. i 1. PKZK-a i osudio ga na kaznu zatvora u trajanju od 13 (trinaest) meseci u koju mu je uračunato i vreme provedeno u kućnom pritvoru; (ii) uputio oštećene na građansku parnicu radi ostvarivanja imovinsko-pravnog zahteva; (iii) obavezao optuženog da na ime troškova postupka uplati ovom sudu iznos od 650 evra, a na ime sudskog paušala iznos od 200 €, najkasnije u roku od dva meseca od dana pravosnažnosti ove presude.
25. U obrazloženju svoje presude Osnovni sud je povodom odbijanja podnosioca zahteva da se ne sasluša nekoliko svedoka, istakao sledeće: *“Sud nije usvojio predlog branioca da se u svojstvu svedoka saslušaju M.Q., S.K. i S.Z. jer je o istim okolnostima saslušana svedok M.H., dok što se tiče predloga da se odbrani ostavi vreme za angažovanje veštaka, sud isti nije smatrao opravdanim, jer je odbrana to mogla da učini i u ranijim fazama i da sud potom odluči da donese odluku o angažovanju grupe veštaka, a povodom predloga odbrane da se pozove na ročište jedan od članova grupe veštaka, sud takođe nije usvojio isti zbog toga što branilac nije bio siguran da li će imati konkretna pitanja za člana grupe veštaka i da su ovi predlozi u celosti imali za cilj odugovlačenje krivičnog postupka”.*
26. Neutvrđenog datuma, podnosilac zahteva je izjavio žalbu protiv gore navedene presude Osnovnog suda, zbog: (i) bitnih povreda odredaba krivičnog postupka; pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja; (ii) povrede krivičnog zakona; (iii) pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja; i (iv) odluke o kazni, sa predlogom: (i) da se žalba usvoji i ožalbena presuda preinači i podnosilac zahteva u nedostatku dokaza oslobodi optužbe, ili (ii) da ukine presudu i vrati predmet na ponovno suđenje i odlučivanje. S druge strane, žalbu je izjavio i apelacioni tužilac sa predlogom da se žalba podnosioca zahteva odbije, a da se ožalbena presuda potvrdi.
27. Dana 22. septembra 2020. godine, Apelacioni sud je presudom [PAI. br. 20/2020] odbio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva i potvrdio presudu [P. br. 451/2017] Osnovnog suda od 15. novembra 2019. godine.
28. Neutvrđenog datuma, podnosilac zahteva je podneo Vrhovnom sudu zahtev za zaštitu zakonitosti protiv presude Apelacionog suda, zbog povrede krivičnog zakona, bitnih

povreda odredaba krivičnog postupka i povrede odredaba krivičnog postupka koje su uticale na zakonitost sudske odluke.

29. Dana 23. novembra 2020. godine, Kancelarija glavnog državnog tužioca je podneskom [KMLP. II. br. 176/2020] predložila da se zahtev za zaštitu zakonitosti podnosioca zahteva odbije kao neosnovan.
30. Dana 22. decembra 2020. godine, Vrhovni sud je presudom [Pml. br. 318/2020] odbio, kao neosnovan, zahtev za zaštitu zakonitosti podnosioca zahteva.

Navodi podnosioca zahteva

31. Podnosilac zahteva osporava presudu [Pml. br. 318/2020] Vrhovnog suda od 22. decembra 2020. godine, navodeći da je ista doneta uz povredu njegovih osnovnih prava i sloboda zagarantovanih članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava, članom 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLJP i članom 10. UDLJP.
32. Povodom navodnih povreda člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP, podnosilac zahteva u suštini naglašava da mu je povređeno pravo na kontradiktoran i jednak sudski proces i da je time, kako tvrdi, učinjena povreda načela kontradiktornosti i jednakosti oružja u krivičnom postupku. Podnosilac zahteva ovu tvrdnju povezuje sa činjenicom da je pred redovnim sudovima predložio da se imenuje veštak koji bi obavio veštačenje iz oblasti protivpožarne zaštite i potrebom da se na ročište pozove veštak kojeg je imenovao sud radi ispitivanja od strane odbrane. U vezi sa ova dva pomenuta načela, podnosilac zahteva se poziva na članove 5. (Pravo na pravično i nepristrasno suđenje u razumnom roku), 9. (Ravnopravnost stranaka u postupku) i 329. (Opšta pravila za izvođenje dokaza) Zakonika o krivičnom postupku Kosova.
33. Podnosilac zahteva dalje navodi sledeće: *“Jedan od suštinskih kriterijuma za pravično i pošteno suđenje jeste načelo jednakosti oružja između stranaka. Jednakost u korišćenju dokaznih sredstava tokom sudskog postupka zahteva da se stranke tretiraju u jednakom procesnom položaju radi iznošenja svog slučaja. Naročito u krivičnom postupku, jednakost oružja, kontradiktornost i sa njima usko povezana, odbrana okrivljenog, predstavljaju najsvojstvenije i najbitnije elemente pravilnog zakonskog postupka”*. On tvrdi da su u njegovom slučaju redovni sudovi povredili njegovo pravo na jednak i kontradiktoran proces iz, kako kaže, sledećih razloga: (i) nisu mu omogućili da se na njegov zahtev odredi pribavljanje dokaza veštačenjem u oblasti protivpožarne zaštite; i (ii) odbili su njegov predlog da se na ročištu sasluša najmanje jedan član grupe veštaka Fakulteta mašinskog inženjeringa pri Univerzitetu “Hasan Prishtina” koja je obavila veštačenje. Prema podnosiocu zahteva, *“Dobijanje veštačenja u oblasti protivpožarne zaštite bilo je od velikog značaja jer je upravo požar, odnosno eksplozija izazvana požarom, prouzrokovala smrt S.V. i A.B., a on se za to smatrao odgovornim. Veštačenje bi potvrdilo da li se on mogao smatrati odgovornim za izbijanje požara ili su požar izazvali drugi samostalni faktori na koje nije mogao da ima uticaja”*. Takođe, prema njegovim rečima, jedan od veštaka je morao da bude saslušan na glavnom pretresu.
34. Podnosilac zahteva tvrdi da je trebalo da ima mogućnost da ispita veštaka u vezi sa izveštajem o veštačenju, takođe i u vezi sa osnovom veštačenja. S tim u vezi, podnosilac zahteva navodi da je on usled neusvajanja njegovog zahteva za angažovanje veštaka iz oblasti protivpožarne zaštite i odbijanja od strane redovnih sudova da se na glavni pretres pozove barem jedan od veštaka iz grupe veštaka Fakulteta mašinskog inženjeringa pri Univerzitetu “Hasan Prishtina”, radi unakrsnog ispitivanja, stavljen u nejednak položaj u odnosu na tužilaštvo i da je samim tim narušeno načelo kontradiktornosti i jednakosti oružja. Povodom svojih navoda, podnosilac zahteva

pominje praksu Ustavnog suda Hrvatske, Ustavnog suda Bosne i Evropskog suda za ljudska prava (ESLJP).

35. Na kraju, podnosilac zahteva traži od Suda: (i) da se njegov zahtev proglasi prihvatljivim; (ii) da se u skladu sa pravilom 39. Poslovnika o radu Suda naloži održavanje rasprave; (iii) da se utvrdi da je došlo do povrede prava zagwarantovanih članom 31. Ustava, članom 6. EKLJP i članom 10. UDLJP; i (iv) da odredi bilo koju drugu meru za koju Sud oceni da je pravno osnovana.

Relevantne ustavne i zakonske odredbe

Ustav Republike Kosovo

Član 31.

[Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

1. Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.

(...)

4. Svako ko je optužen za krivično delo ima pravo da ispituje prisutne svedoke i da zahteva obavezno pojavljivanje svedoka, veštaka i ostalih lica, koja mogu razjasniti činjenice.

(...)

Evropska konvencija o ljudskim pravima

Član 6.

(Pravo na pravično suđenje)

1. Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona. Presuda se izriče javno, ali se štampa i javnost mogu isključiti s celog ili s dela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne bezbednosti u demokratskom društvu, kada to zahtevaju interesi maloletnika ili zaštita privatnog života stranaka, ili u meri koja je, po mišljenju suda, nužno potrebna u posebnim okolnostima kada bi javnost mogla da naškodi interesima pravde.

[...]

3. Svako ko je optužen za krivično delo ima sledeća minimalna prava:

[...]

d. da ispituje svedoke protiv sebe ili da postigne da se oni ispituju i da se obezbedi prisustvo i saslušanje svedoka u njegovu korist pod istim uslovima koji važe za one koji svedoče protiv njega.

ZAKONIK O KRIVIČNOM POSTUPKU BR. 04/L-123

Član 5.

Pravo na pravično i nepristrasno suđenje u razumnom roku

1. Svako lice osumnjičeno ili optuženo za krivično delo ima pravo na pravičan krivični postupak sproveden u razumnom roku.

[...]

Član 9. Ravnopravnost strana u postupku

[...]

2. Okrivljeno lice ima pravo i može da daje izjave o svim činjenicama i dokazima koji ga okrivljuju i da iznese sve činjenice i dokaze koji mu idu u prilog. Lice ima pravo da zatraži od državnog tužioca da pozove svedoke u njegovo ime i ima pravo da ispita svedoke optužbe ili da traži da oni budu ispitani, kao i pravo na prisustvo i ispitivanje svedoka odbrane, pod istim uslovima koji važe za svedoke optužbe. pozove svedoke u njegovo ime i ima pravo da ispita svedoke optužbe ili da traži da oni budu ispitani, kao i pravo na prisustvo i ispitivanje svedoka odbrane, pod istim uslovima koji važe za svedoke optužbe“.

Član 329. Opšta pravila za izvođenje dokaza

[...]

3. Stranke i oštećena lica mogu do završetka glavnog pretresa predlagati da se izvrši uvid u nove činjenice, da se prikupe novi dokazi, a mogu ponoviti predloge koje je ranije odbio sudija pojedinac ili pretresno veće.

Prihvatljivost zahteva

36. Sud prvo ocenjuje da je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, utvrđene Ustavom i dalje precizirane Zakonom i Poslovníkom.
37. U tom smislu, Sud se prvo poziva na stavove 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, kojima je utvrđeno:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinac mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

38. U nastavku, Sud takođe razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti koji su utvrđeni Zakonom. S tim u vezi, Sud se prvo poziva na članove 47. (Individualni zahtevi), 48. (Tačnost podneska) i 49. (Rokovi) Zakona, kojima je propisano:

Član 47. (Individualni zahtevi)

*“1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.
2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva”.*

Član 48. (Tačnost podneska)

"Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori".

Član 49.
(Rokovi)

"Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku..."

39. Što se tiče ispunjenja ovih uslova, Sud utvrđuje da je podnosilac zahteva ovlašćena strana koja osporava akt javnog organa, odnosno presudu [Pml. br. 318/2020] Vrhovnog suda od 22. decembra 2020. godine, nakon što je iscrpeo sva pravna sredstva propisana zakonom. Podnosilac zahteva je takođe naglasio osnovna prava i slobode za koje tvrdi da su mu povređeni, u skladu sa zahtevima iz člana 48. Zakona i podneo je svoj zahtev u skladu sa rokovima određenim u članu 49. Zakona.
40. Pored toga, Sud razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti propisane u stavu (2) pravila 39. (Kriterijum o prihvatljivosti) Poslovnika. Pravilo 39 (2) Poslovnika utvrđuje uslove na osnovu kojih Sud može razmatrati zahtev, uključujući i uslov da zahtev nije očigledno neosnovan. Pravilom 39 (2) Poslovnika je konkretno utvrđeno:

Pravilo 39.
(Kriterijum o prihvatljivosti)

"(2) Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim, ako je zahtev očigledno neosnovan, jer podnosilac nije dovoljno dokazao i potkrepio tvrdnju".

41. Gore navedeno pravilo, zasnovano kako na sudskoj praksi Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP), tako i Suda, omogućava poslednje navedenom da proglasi zahteve neprihvatljivim iz razloga koji se odnose na meritum slučaja. Tačnije, na osnovu ovog pravila, Sud može da proglasi zahtev neprihvatljivim na osnovu i nakon ocene njegovog merituma, odnosno ako smatra da je sadržaj zahteva očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, kako je propisano u stavu (2) pravila 39. Poslovnika.
42. Na osnovu sudske prakse ESLJP-a, ali i Suda, zahtev se može proglasiti neprihvatljivim kao "očigledno neosnovan" u celini ili samo u odnosu na određeni navod koji zahtev može sadržati. S tim u vezi, tačnije je nazvati ih "očigledno neosnovanim navodima". Poslednje navedeni se, na osnovu sudske prakse ESLJP-a, mogu svrstati u četiri različite grupe: (i) navodi koji se kvalifikuju kao navodi "četvrtog stepena"; (ii) navodi koje karakteriše "jasno ili očigledno odsustvo povrede"; (iii) "nepotkrepljeni ili neobrazloženi" navodi; i na kraju, (iv) "haotični ili nategnuti" navodi.
43. U tom kontekstu, za potrebe ocene prihvatljivosti zahteva u okolnostima ovog slučaja, odnosno ocene da li je isti očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, Sud će prvo podsetiti na suštinu slučaja sadržanog u ovom zahtevu i odgovarajuće navode podnosioca zahteva, pri čijoj će oceni Sud primeniti standarde sudske prakse ESLJP-a, u skladu sa kojima je, u skladu sa članom 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, dužan da tumači osnovna prava i slobode zagarantovane Ustavom.
44. Slučaj podnosioca zahteva povezan je sa njegovim optuživanjem od strane Okružnog tužilaštva u Prištini u vezi sa izvršenjem krivičnog dela izazivanje opšte opasnosti iz

člana 291. st. 6. u vezi sa st. 4. i 2. i 1. PKZK-a, zbog toga što podnosilac zahteva kao vlasnik privatnog preduzeća "Unio Comerc" nije održavao rezervoare benzinske pumpe u ispravnom stanju u skladu sa tehničkim propisima o merama zaštite, tako što nije zaključao šahtu rezervoara, kroz koju su sada pokojni ušli da očiste rezervoare, pri čemu je došlo do eksplozije jednog od rezervoara pumpe i usled eksplozije jednog od rezervoara živote su izgubili A.B. i S.V. koji su bili radnici tog preduzeća. Osnovni sud je presudom [P. br. 20/14] oglosio podnosioca zahteva krivim zbog izvršenja krivičnog dela "izazivanje opšte opasnosti" iz člana 291. stav 6. u vezi sa stavom 4. i 2. i 1. PKZK-a i osudio ga na kaznu zatvora u trajanju od 1 (jedne) godine i 2 (dva) meseca u koju mu je uračunato i vreme provedeno u kućnom pritvoru. Nakon žalbi podnosioca zahteva, Apelacioni sud je dva puta vratio predmet na ponovno suđenje, dok je treći put Apelacioni sud odbio žalbu podnosioca zahteva i potvrdio presudu [P. br. 451/2017] Osnovnog suda u Uroševcu od 15. novembra 2019. godine, kojom je podnosilac zahteva oglašen krivim zbog izvršenja krivičnog dela izazivanje opšte opasnosti iz člana 291. stav 6. u vezi sa stavom 4. i 2. i 1. PKZK-a, i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 13 (trinaest) meseci u koju mu je uračunato i vreme provedeno u kućnom pritvoru. Nakon toga, podnosilac zahteva je podneo zahtev za zaštitu zakonitosti Vrhovnom sudu, koji je taj zahtev za zaštitu zakonitosti odbio kao neosnovan.

45. Podnosilac zahteva pred Sudom osporava utvrđenja redovnih sudova, navodeći povredu člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP, kao rezultat (i) povrede načela jednakosti oružja i načela kontradiktornosti.
46. Shodno tome, Sud će u nastavku gore istaknute navode podnosioca zahteva razmotriti u svetlu procesnih garancija zajamčenih članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP, koje su protumačene sudskom praksom ESLJP-a, a u skladu sa kojom je Sud, na osnovu člana 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, dužan da tumači osnovna prava i slobode zagarantovane Ustavom.

I. *Povodom navoda o povredi načela kontradiktornosti i jednakosti oružja u postupku*

47. Sud prvo podseća da podnosilac zahteva tvrdi da su osporenim rešenjem povređena njegova prava zagarantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava, članom 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLJP i članom 10. UDLJP, iz razloga što mu je, kako kaže, povređeno pravo na kontradiktoran i jednak sudski proces i navodi da je time učinjena povreda načela kontradiktornosti i jednakosti oružja u krivičnom postupku.
48. Shodno tome, u svetlu navoda podnosioca zahteva, Sud će izložiti opšta načela razvijena u sudskoj praksi ESLJP-a u pogledu načela kontradiktornosti i jednakosti oružja.
 - a. ***Opšta načela prema sudskoj praksi Suda i ESLJP-a u pogledu načela kontradiktornosti i jednakosti oružja***
49. Sud najpre naglašava da pravično suđenje uključuje i pravo na suđenje u skladu sa "načelom kontradiktornosti", koje načelo je povezano sa načelom "jednakosti oružja" (vidi predmet ESLJP-a: *Regner protiv Češke Republike*, br. 35289/11, presuda od 19. septembra 2017. godine, stav 146). U tom kontekstu, došlo je do značajnog razvoja u sudskoj praksi ESLJP-a, posebno u pogledu važnosti koja se pridaje utisku i povećane osetljivosti javnosti za valjano sprovođenje pravde (vidi predmet: *Borgers protiv Belgije*, br. 12005/86, presuda od 30. oktobra 1991. godine, stav 24).

50. Pravo na kontradiktorni postupak u načelu znači mogućnost stranaka, kako u parničnom, tako i u krivičnom postupku, da budu upoznate sa svim izvedenim dokazima ili podnetim zapažanjima i da se izjasne o njima, čak i kada je reč o zapažanjima nezavisnog pripadnika nacionalne pravne službe, kako bi mogle da utiču na odluku suda (vidi predmete ESLJP-a: *Kress protiv Francuske*, br. 39594/98, presuda od 7. juna 2001. godine, stav 74; *Ruiz-Mateos protiv Španije*, br. 12952/87, presuda od 23. juna 1993. godine, stav 63; *McMichael protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 16424/90, presuda od 24. februara 1995. godine, stav 80; *Vermeulen protiv Belgije*, br. 19075/91, presuda od 20. februara 1996. godine, stav 33; *Lobo Machado protiv Portugalije*, br. 15764/89, presuda od 20. februara 1996. godine, stav 31). Taj zahtev takođe može da se primeni i pred Ustavnim sudom (vidi predmete ESLJP-a: *Milatová i drugi protiv Češke Republike*, br. 61811/00, presuda od 21. juna 2005. godine, stavovi 63-66; *Gaspari protiv Slovenije*, br. 21055/03, presuda od 21. jula 2009. godine, stav 53).
51. Pravo na kontradiktorni postupak mora biti ostvarljivo u zadovoljavajućim uslovima: stranka u postupku mora imati mogućnost da se upozna sa dokazima koji su pred sudom, kao i da se izjasni o tome da li postoje dokazi, kakav je njihov sadržaj, da li su autentični i u primerenoj formi i u primerenom trenutku (vidi predmete ESLJP-a: *Krčmář i drugi protiv Češke Republike*, br. 35376/97, presuda od 3. marta 2000. godine, stav 42; *Immeubles Groupe Kossier protiv Francuske*, presuda od 21. marta 2002. godine, stav 26), i ako je neophodno, čak i tako što će se odgoditi postupak (vidi predmet ESLJP-a: *Yvon protiv Francuske*, br. 44962/98, presuda od 24. aprila 2003. godine, stav 39).
52. Sam sud mora da poštuje načelo kontradiktornosti, na primer ako odlučuje o predmetu pozivajući se na osnov ili na primedbu koju je izneo na sopstvenu inicijativu (vidi predmete ESLJP-a: *Čeppek protiv Češke Republike*, br. 9815/10, presuda od 5. septembra 2013. godine, stav 45, i uporedi to sa *Clinique des Acacias i drugi protiv Francuske*, presuda od 13. oktobra 2005. godine, stav 38, i sa *Andret i drugi protiv Francuske*, br. 1956/02, odluka od 25. maja 2004. godine: u ovom predmetu, Kasacioni sud je obavestio stranke da je predviđen novi osnov, a podnosioci žalbe su imali mogućnost da odgovore pre nego što je Kasacioni sud izrekao odluku).
53. Ograničenje: pravo na kontradiktorni postupak nije apsolutno pravo i njegov obim se može razlikovati zavisno od konkretnih karakteristika predmeta o kome je reč (vidi predmet ESLJP-a: *Hudáková i drugi protiv Slovačke*, br. 23083/05, presuda od 27. aprila 2010. godine, stavovi 26-27), podložno je razmatranju suda poslednje instance (vidi predmet ESLJP-a: *Regner protiv Češke Republike*, br. 35289/11, presuda od 19. septembra 2017. godine, stavovi 146-147). U poslednje pomenutom predmetu, ESLJP je istakao da se postupci moraju posmatrati kao celina i da je svako ograničenje načela kontradiktornosti i jednakosti oružja moglo biti u dovoljnoj meri uravnoteženo drugim procesnim merama zaštite (stavovi 151-161).
54. Odbijanje saslušanja bilo kog svedoka ili ispitivanja bilo kog dokaza odbrane, a prihvatanje svedoka i dokaza tužilaštva može otvoriti pitanje sa gledišta jednakosti oružja (vidi predmete ESLJP-a: *Borisova protiv Bugarske*, br. 56891/00, presuda od 21. decembra 2006. godine, stavovi 47-48; *Topić protiv Hrvatske*, br. 51355/10, presuda od 10. oktobra 2013. godine, stav 48). Ista zabrinutost važi i ako sud odbije da sasluša svedoke odbrane kako bi razjasnili nejasnu situaciju koja je predstavljala osnovu optužbi (vidi predmet ESLJP-a: *Kasparov i drugi protiv Rusije*, br. 21613/07, presuda od 3. oktobra 2013. godine, stavovi 64-65). Shodno tome, u svim takvim slučajevima, prilikom utvrđivanja da li su postupci bili pravični, Sudu će možda biti potrebno da primeni test koji je definisan u predmetu *Murtazaliyeva*, koji ima za cilj da utvrdi (1) da li je zahtev za ispitivanje svedoka bio dovoljno obrazložen od strane

dotičnog podnosioca i relevantan za predmet optužbe; (2) da li je nadležni sud razmotrio važnost tog svedočenja i naveo dovoljno obrazloženje za svoju odluku da ne prihvati svedoka u suđenju; i (3) da li je odluka domaćeg suda da ne ispita tog svedoka narušila ukupnu pravičnost postupka (vidi predmet ESLJP-a: *Abdullayev protiv Azerbejdžana*, br. 11227/05, presuda od 11. februara 2010. godine, stavovi 59-60).

b. Primena ovih načela na slučaj podnosioca zahteva

55. Sud, pre svega, podseća da je navod podnosioca zahteva o povredi načela kontradiktornosti povezan sa tim da je osporeno rešenje doneto u suprotnosti sa članom 31. Ustava, jer mu je, kako navodi, povređeno pravo na kontradiktoran i ravnopravan sudski proces i da je samim tim, kako tvrdi, učinjena povreda. Ovaj navod on povezuje sa činjenicom da je pred redovnim sudovima predložio da se imenuje veštak radi izrade veštačenja iz oblasti protivpožarne zaštite i potrebom da se na ročište pozove veštak kojeg je imenovao sud radi ispitivanja od strane odbrane načela kontradiktornosti i jednakosti oružja u krivičnom postupku.
56. Na osnovu gore navedenih načela koja proizilaze iz sudske prakse ESLJP-a, Sud ponavlja da načelo jednakosti oružja predstavlja načelo koje je zagantovano članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP, i takođe, u principu, znači da stranke pred sudom moraju imati jednake mogućnosti za izvođenje relevantnih dokaza, obezbeđujući da ni dotični podnosilac ne bude stavljen u nepovoljniji položaj u odnosu na tužilaštvo i obratno. Ovo, na osnovu ove sudske prakse, u principu važi u pogledu uvida u sve spise i dokaze i mogućnosti da se izvedu svedoci i ospore dokazi izvedeni pred tim sudom.
57. Sledstveno navedenom, i pored tvrdnji podnosioca zahteva, u okolnostima konkretnog slučaja, Sud primećuje da su pred Osnovnim sudom izvedeni svi dokazi koji su relevantni za njegov slučaj i da je Osnovni sud odlučio na osnovu dokaza koje je okvalifikovao kao relevantne za slučaj.
58. Konkretnije, povodom navoda podnosioca zahteva, Sud primećuje da je u okolnostima konkretnog slučaja, Osnovni sud presudom [P. br. 451/17] od 15. novembra 2019. godine, nakon ocene dokaza, izjava svedoka, superveštačenja grupe veštaka Fakulteta mašinskog inženjeringa pri Univerzitetu u Prištini "Hasan Prishtina" utvrdio "[...] da je nesrećan slučaj ili tragedija od 24.03.2005. godine na prostoru privrednog subjekta "Unio Commerce", u kojoj su život izgubili radnici A.B. i S.V., prouzrokovana kao posledica neispunjenja obaveza predviđenih zakonom i propisima od strane poslodavca "Unio Commerce" i kao posledica nepažnje i nedovoljnog znanja radnika A.B. i S.V. koji su bili nekompetentni za čišćenje rezervoara".
59. I Apelacioni sud je presudom [PA1. br. 20/2020] utvrdio da je u presudi Osnovnog suda izneto dovoljno razloga u pogledu verodostojnosti konkretnih dokaza, uključujući i navod podnosioca zahteva o nepozivanju jednog od veštaka koji su obavili veštačenje, gde je Apelacioni sud u vezi s tim, naglasio, "[...] inače, predlog odbrane da se sasluša jedan od veštaka koji su obavili veštačenje od strane krivičnog veća Apelacionog suda Kosova ocenjen je kao nepotreban s obzirom na to da su zaključci grupe veštaka jasni i razumljivi, uzimajući u obzir i druge dokaze koji se nalaze u spisima predmeta".
60. Takođe, i Vrhovni sud je presudom [Pml. br. 318/2020] od 22. decembra 2020. godine, izneo razloge u vezi sa navodom podnosioca zahteva, pri čemu je, između ostalog, naglasio, "[...] ne stoji navod odbrane da nedostaje odgovarajuće pravno obrazloženje o tome zašto se odbija predlog za saslušanje barem jednog od veštaka i

zašto nije uzet u obzir ili zašto je bespredmetan predlog odbrane da se odredi veštačenje iz oblasti protivpožarne zaštite, budući da stoji obrazloženje da su zaključci grupe veštaka jasni i razumljivi, uzimajući u obzir i druge dokaze koji se nalaze u spisima predmeta kao i zbog toga što branilac nije bio siguran da li će imati konkretnih pitanja za člana grupe veštaka i da su u celini ovi predlozi odbrane imali za cilj odugovlačenje krivičnog postupka [...]”.

61. Sud smatra da se za odluke redovnih sudova u odnosu na navod da se u svojstvu svedoka sasluša jedan od veštaka koji su obavili superveštačenje, ne ispostavlja da su proizvoljne ili nesrazmerne jer se odlukama redovnih sudova vidi da saslušanje dotičnog veštaka nije bilo potrebno iz razloga što je to pitanje razjašnjeno pomoću superveštačenja i nije bilo ničeg nerazumljivog u vezi sa navedenim superveštačenjem. Sud takođe smatra da su Apelacioni i Vrhovni sud mogli detaljnije da izlože pitanje saslušanja veštaka, ali to samo po sebi ne čini proces neustavnim, jer iz raspoloživih dokumenata proizilazi da je podnosilac zahteva u suštini dobio odgovor na svoje navode o povredi člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP.
62. U tom kontekstu, Sud smatra da su ove sudske instance osim što su poštovale načelo jednakosti oružja i procesne kontradiktornosti, poštovale i načelo saslušane stranke, jer Apelacioni i Vrhovni sud nisu doneli odluku u predmetu pre nego što su parničnim strankama pružili mogućnost da jedna preko puta druge suoče svoje argumente, dokaze i iskaze, koje su smatrale relevantnim i korisnim za sebe, kako to zahteva načelo jednakosti oružja, kao element prava na pravično suđenje, zagarantovanog članom 31. Ustava i članom 6.1 EKLJP.
63. Sud pored toga podseća da je opšte pravilo da je na redovnim sudovima da ocene dokaze, kao i važnost dokaza koje podnosilac traži da ih izvede. Član 31.4 Ustava i član 6. st. 3 (d) EKLJP ostavljaju redovnim sudovima ocenu da li je potrebno pozvati svedoke. Ovim članovima se ne zahteva prisutnost i ispitivanje baš svakog svedoka u interesu optuženog (podnosioca zahteva); njihov je osnovni cilj potpuna jednakost oružja u krivičnom postupku (vidi predmete ESLJP-a: *Perna protiv Italije*, br. 48898/99, presuda od 6. maja 2003. godine, stav 29; *Murtazaliyeva protiv Rusije*, presuda od 18. decembra 2018. godine, stav 139; *Solakov protiv Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije*, br. 47023/99, presuda od 31. oktobra 2001. godine, stav 57). Član 31. Ustava i član 6. EKLJP ne daju optuženom (podnosiocu zahteva) neograničeno pravo na osiguranje pojavljivanja svedoka pred sudom. Obično su redovni sudovi ti koji odlučuju da li je potrebno ili preporučljivo ispitati svedoka (vidi predmete ESLJP-a: *S.N. protiv Švedske*, br. 34209/96, presuda od 2. jula 2002. godine, stav 44; *Accardi i drugi protiv Italije*, br. 30598/02, odluka od 20. januara 2005. godine; i slučaj Ustavnog suda: *KI01/19*, podnosilac zahteva *Fatos Rizvanolli*, rešenje o neprihvatljivosti od 1. oktobra 2020. godine, stav 112).
64. Stoga, sa svega napred izloženog i na osnovu opštih načela u pogledu prava na jednakost oružja i procesnu kontradiktornost, Sud smatra da je podnosilac zahteva propisno saslušan i da mu je data mogućnost da se suoči sa iskazima i dokazima u toku vođenja postupka pred redovnim sudovima, uključujući i prigovor na veštačenje. Ipak, čini se da se isti jednostavno nije složio sa ishodom postupka i suđenja u njegovom predmetu pred redovnim sudovima. Međutim, njegovo nezadovoljstvo ne može samo po sebi pokrenuti argumentovanu tvrdnju o povredi osnovnih prava i sloboda zagarantovanih Ustavom i EKLJP-om (vidi predmet ESLJP-a: *Mezotur-Tiszazugi Tarsulat protiv Mađarske*, br. 5503/02, presuda od 26. jula 2005. godine).
65. Shodno tome, Sud smatra da ovaj navod podnosioca zahteva koji se odnosi na povredu načela jednakosti oružja i načela kontradiktornosti pripada kategoriji (iii) navodi koje

karakteriše "jasno ili očigledno odsustvo povrede", stoga se isti mora proglasiti očigledno neosnovanim u skladu sa pravilom 39 (2) Poslovnika.

Zahtev podnosioca za javnu raspravu

66. Sud primećuje da je podnosilac u svom zahtevu zahtevao i održavanje javne rasprave.
67. Podnosilac zahteva u vezi sa zahtevom za javnu raspravu obrazlaže kao sledeće: "da u skladu sa pravilom 39 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo, naloži održavanje javne rasprave".
68. S tim u vezi, Sud se poziva na pravilo 42 (1) Poslovnika o radu, koje predviđa:
- "Samo oni podnesci koji su određeni kao prihvatljivi mogu biti predmet rasprave pred Sudom, osim ako Sud, uz ubedljivo obrazloženje, većinom glasova odluči drugačije".*
69. Kao što je i ranije zaključeno, zahtev podnosioca se proglašeni neprihvatljivim, i prema tome i zahtev podnosioca za javnu raspravu treba odbiti.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Republike Kosovo, u skladu sa članom 113.1 i 113.7 Ustava, članom 20. Zakona i pravilima 39 (2), 42 (1) i 59 (2) Poslovnika, dana 13. oktobra 2022. godine, jednoglasno:

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA ODBIJA zahtev za javnu raspravu;
- III. DA DOSTAVI ovo rešenje stranama;
- IV. DA OBJAVI ovo rešenje u Službenom listu, u skladu sa članom 20.4 Zakona; i
- V. Ovo rešenje stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Safet Hoxha

Predsednica Ustavnog suda

Gresa Caka-Nimani